

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100080

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-05-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нечепорук Яна Сергіївна
2. Necheporuk Yana Serhiivna

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.01

Назва наукової спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 12-05-2023

Спеціальність за освітою: Мова та література (англійська, французька)

Місце роботи здобувача: Льотна академія Національного авіаційного університету

Код за ЄДРПОУ: 37939527

Місцезнаходження: вул. Добровольського, буд. 1, м. Кропивницький, Кропивницький р-н., Кіровоградська обл., 25005, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 23.053.02

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, м. Кропивницький, Кропивницький р-н., Кіровоградська обл., 25006, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, м. Кропивницький, Кропивницький р-н., Кіровоградська обл., 25006, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.35.07

Тема дисертації:

1. Іншомовна підготовка в історії розвитку вітчизняної професійної освіти у льотних навчальних закладах України (друга половина XX п початок XXI століття)

2. Foreign language training in the history of domestic professional education development in flight training institutions in Ukraine (the second part of the 20th century – the beginning of the 21st century)

Реферат:

1. У дисертації обґрунтовано теоретико-методологічні засади іншомовної підготовки у льотних навчальних закладах України другої половини XX п початку XXI ст.. Проаналізовано історіографію та джерельну базу обраної проблеми. Досліджено особливості реорганізації іншомовної професійної підготовки майбутніх авіаційних фахівців у льотних закладах освіти України середини XX п початку XXI ст.. В результаті здійснення та обґрунтування періодизації розвитку іншомовної професійної льотної підготовки України було виокремлено наступні історичні періоди: іншомовна підготовка у процесі зародження льотної освітньої

системи цивільної авіації в умовах технічного переозброєння (1961-1970 рр.); міжнародне співробітництво та роль іншомовної підготовки майбутніх авіафахівців в освітній системі цивільної авіації (1971-1984 рр.); іншомовна підготовка під час трансформації мереж і структур загальної і вищої освіти, зокрема авіаційної (1985-1992 рр.); перехід до загальноприйнятих міжнародних стандартів і вимог до іншомовної професійної льотної підготовки за часів незалежності України (1993-2007 рр.).

Аналіз питання історико-педагогічних передумов зародження системи підготовки авіаційних кадрів здійснено відповідно до: 1) розвитку науково-технічного прогресу у сфері літакобудування та авіаційного пасажироперевезення на початку ХХ ст.; 2) виникнення і становлення льотної іншомовної професійної підготовки у контексті історичних умов та факторів, що обумовили необхідність володіння авіаційними фахівцями іноземною мовою, до яких віднесено, насамперед, міжнародне авіаційне співробітництво та вступ країни до організації цивільної авіації (ІКАО); 3) розвиток нормативно-правового забезпечення функціонування вищих льотних закладів освіти цивільної авіації та здійснення льотної іншомовної професійної підготовки.

Доведено, що у досліджуваний період відбувається пошук місця іншомовної підготовки як складової системи освіти авіаційних фахівців: від повного її заперечення (на той час авіаційні фахівці не послуговувалися іноземною мовою як професійною, що обумовлювалося відсутністю міжнародних пасажироперевезень) до визнання її обов'язковості.

Досліджено зміст, форми, методи організації іншомовної підготовки льотних навчальних закладів у визначених періодах. Окреслено характерні особливості кожного періоду: I - державне визнання необхідності поліпшення стану вивчення та викладання іноземної мови; II - активізація роботи науково-педагогічного складу льотних закладів освіти у процесі складання навчальних програм та видання навчальних посібників з іноземної мови, що спираються на вимоги ІКАО; III - здійснення професійно орієнтованого навчання авіаційній англійській мові, враховуючи п'ять видів мовленнєвої діяльності; IV - загальна стандартизація процесу вивчення авіаційної англійської мови згідно з вимогами ІКАО. Актуалізовано перспективні можливості творчого використання результатів дослідження, що ефективно впливатимуть на стан професійної іншомовної підготовки у льотних закладах України та на рівень володіння іноземною мовою майбутніх авіафахівців.

Доведено, що, відповідно до кожного із зазначених періодів, відбувається: 1) зміна ставлення до іноземної мови, починаючи від усвідомлення необхідності спільної мови комунікації міжнародної цивільної авіації, введення законодавчо закріпленої стандартної фразеології, а також підвищення вимог до мовленнєвих навичок та вмій пілотів до визнання необхідності віднесення її до мови, що забезпечує безпечну професійну діяльність авіаційних фахівців; 2) зміна методичних підходів до навчання іноземній мові - свідомо-практичний, інтенсивний, комунікативний, компетентнісний; 3) реалізація компетентнісного підходу - від формування навичок іншомовного спілкування до формування комунікативної компетентності як складової системи професійних компетентностей авіаційних фахівців; 4) встановлення державних стандартів іншомовної підготовки авіаційних фахівців; 5) зміна вимог до професійної підготовки викладачів іноземної мови.

Унікальність роботи полягає в тому, що вперше: в історико-педагогічному дослідженні цілісно та всебічно охарактеризовано теорію і практику розвитку іншомовної підготовки в історії розвитку вітчизняної професійної освіти у льотних навчальних закладах України (друга половина ХХ - початок ХХІ століття), з'ясовано теоретичні, організаційні та змістові засади її розвитку. Уточнено провідні аспекти, положення, що складають теоретичні основи професійної іншомовної підготовки в авіаційній галузі; поняттєвий апарат дослідження через характеристику поняття «система підготовки» в галузі професійної авіаційної освіти та іншомовної підготовки як її складової.

Ключові слова: професійна підготовка, іншомовна підготовка, авіаційна англійська мова, авіаційний фахівець.

2. The dissertation substantiates the theoretical and methodological principles of foreign language training in flight training institutions of the second half of the 20th and beginning of the 21st century. The historiography and source base of the selected problem are analyzed. There were studied the peculiarities of the reorganization of professional foreign language training of future aviation specialists in aviation educational institutions of Ukraine in the middle of the 20th and beginning of the 21st centuries. As a result of the implementation and justification of the periodization of the foreign language professional flight training development in Ukraine, the following historical periods were distinguished: foreign language training in the process of civil aviation flight education system

development in the conditions of technical rearmament (1961-1970); international cooperation and the role of foreign language training of future aviation specialists in the educational system of civil aviation (1971-1984); foreign language training during the transformation of networks and structures of general and higher education, in particular aviation (1985-1992); transition to generally accepted international standards and requirements for foreign language professional flight training during the independence of Ukraine (1993-2007). The analysis of the issue of historical and pedagogical prerequisites for the birth of the aviation personnel training system was carried out in accordance with: 1) the development of scientific and technical progress in the field of aircraft construction and air passenger transportation at the beginning of the 20th century; 2) the emergence and formation of flight foreign language professional training in the context of historical conditions and factors that determined the need for aviation specialists to speak a foreign language, which include, first of all, international aviation cooperation and the country's entry into the Civil Aviation Organization (ICAO); 3) the development of regulatory and legal support for the functioning of higher flying institutions of civil aviation education and the implementation of flight foreign language professional training. It is proved that in the period under study, a search for a place for foreign language training as a component of the education system of aviation specialists is taking place: from its complete denial (at that time, aviation specialists did not use a foreign language as a professional language, which was due to the lack of international passenger transportation) to recognition of its obligation. The organizational content, forms, and methods of foreign language training at flight schools in certain periods have been studied. The characteristic features of each period are outlined: I - state recognition of the need to improve the state of learning and teaching a foreign language; II - intensification of the work of the scientific and pedagogical staff of flight education institutions in the process of drawing up training programs and publishing foreign language training manuals based on ICAO requirements; III - implementation of professionally oriented training in aviation English, taking into account five types of speech activity; IV - general standardization of the aviation English language learning process in accordance with ICAO requirements. Prospective opportunities for creative use of research results have been updated, which will effectively influence the state of professional foreign language training in aviation institutions of Ukraine and the level of foreign language proficiency of future aviation specialists. It has been proven that, in accordance with each of the specified periods, there is: 1) a change in the attitude towards a foreign language, starting from the awareness of the need for a common language of communication in international civil aviation, the introduction of a legally established standard phraseology, as well as an increase in the requirements for the speaking skills and abilities of pilots to the recognition the need to refer it to the language that ensures the safe professional activity of aviation specialists; 2) change in methodical approaches to learning a foreign language - conscious-practical, intensive, communicative, competence-based; 3) implementation of the competence approach - from the formation of foreign language communication skills to the formation of communicative competence as a component of the professional competence system of aviation specialists; 4) establishment of state standards for foreign language training of aviation specialists; 5) changing the requirements for the professional training of foreign language teachers. Key words: vocational training, foreign language training, aviation English, aviation specialist.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савченко Наталія Сергіївна
2. Savchenko Nataliya Serhiyivna

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савченко Наталія Сергіївна
2. Savchenko Nataliya Serhiyivna

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Литовченко Ірина Миколаївна
2. LYTOVCHENKO IRYNA MYKOLAIVNA

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савченко Лариса Олексіївна
2. Savchenko Larysa Oleksiivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безлюдна Віта Валеріївна
2. Bezliudna Vita Valeriivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравчук Оксана Володимирівна
2. Kravchuk Oksana Volodymyrivna

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костенко Лариса Давидівна
2. Kostenko Larysa Davydivna

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дефорж Ганна Володимирівна
2. DeforzH Hanna Volodymyrivna

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Галета Ярослав Володимирович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Галета Ярослав Володимирович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.